

הנדון: הבהרה לגבי תחולת חוק סדר הדין הפלילי הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982, על מערכת המשפט ואכיפת החוק בצה"ל

סימוכין: פנייתנו מיום 12.4.2022; מענה מטעמכם מיום 24.10.2022

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדות לפנות אליך כדלקמן:

1. אנו מודות לכם על המענה המפורט לבקשת חופש המידע בעניין פרסום נהלי חקירה של המשטרה הצבאית, ומברכות על קיום נוהל סדור אשר מגביל את פרקי הזמן לחקירות במשטרה הצבאית (להלן: "מצ"ח").
2. עניינה של פנייה זו, היא בבקשה להבהרה בנוגע לתחולתו של חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ") על מערכת המשפט ואכיפת החוק בצה"ל, לאור הדיווח של השר לביטחון פנים ושר המשפטים מיום 1.9.2021 לוועדת, חוקה, חוק ומשפט, לפי סעיף 57א(ב) לחסד"פ (להלן: **מכתב הדיווח**).
3. בסעיף 2 של המענה מטעמכם מיום 24.10.2022, נכתב כי "סעיף 57 א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 אינו חל על מערכת המשפט ואכיפת החוק בצה"ל". אף על פי כן, בסעיף ב' במכתב הדיווח, מצ"ח הוזכרה במפורש כאחת הרשויות אשר טרם העבירו נהלי חקירה לאישור היועץ המשפטי לממשלה.
העתק הדיווח מיום 1.9.2021 לוועדת חוקה, חוק ומשפט מצורף ומסומן כנספח א'.
4. משכך, ובהנחה כי אכן החסד"פ לא חל על מצ"ח, נבקשכם להסביר מדוע בדיווח של שר המשפטים והשר לביטחון פנים, הוזכרה מצ"ח כאחת הרשויות אשר נדרשת להעביר נהלי חקירה לאישור היועץ המשפטי לממשלה.

הנדון: בקשתך למידע בנושא פרסום נהלי חקירה של המשטרה הצבאית
שלך: בקשת חופש מידע מיום 12 באפריל 2022

1. להלן התייחסות צה"ל לבקשתך, לאחר בדיקה מול הגורמים המקצועיים, בהתאם לסעיפי הבקשה.
2. סעיף 57 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 אינו חל על מערכת המשפט ואכיפת החוק בצה"ל. משכך, לא הוחלה החובה מכוחו לקבוע נוהל המגביל את משכי החקירות במצ"ח, ולקבל את אישור היועצת המשפטית לממשלה לנוהל.
3. לצד זאת, נציין כי ברוח האמור בסעיף 57א האמור לעיל, נכתבה מדיניות של המשטרה הצבאית החוקרת להגבלת משך הליכי החקירה במצ"ח. להלן עיקרי המדיניות:

הגבלת משך החקירה נגד חשוד כללי

- א. סעיף 57 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 קובע, כי הליכי חקירה יהיו בהתאם לתקופות שייקבעו בנוהלי רשויות החקירה.
- ב. סעיף 57 לחוק סדר הדין הפלילי לא אומץ בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו - 1955. על אף האמור, נמצא כי יש מקום לקבוע בהנחיית מפקד מצ"ח תקופות כאמור.
- ג. הגבלת משכה של החקירה משרתת מספר תכליות חשובות: הגשמת זכותו של החשוד להליך הוגן, ובכלל זה מיצוי מהיר של הליכי החקירה נגדו; מימוש האינטרס הציבורי באמצעות אכיפת דין יעילה ומהירה; הבטחת איסוף ראיות באופן מהימן ומלא; הימשכות ההליכים עלולה לרפות את ידיו של נפגע העבירה אשר ממתין להתקדמות ההליכים; וכן שמירה על אמון הציבור ברשויות אכיפת החוק.
- ד. מטרתה של מדיניות זו, היא לקבוע פרקי זמן מקסימליים לניהול חקירות מצ"ח ועוסקת בפרקי הזמן למשכה של חקירת מצ"ח עד להעברת תיק החקירה לבחינת התביעה הצבאית.

משכי התקופות להשלמתן של חקירות מצ"ח

- ה. חקירת מצ"ח תסתיים בהקדם האפשרי ובכל מקרה, לא יאוחר מתקופות הזמן שיפורטו להלן:
- 1) חקירת עבירה מסוג **חטא** - החקירה תושלם בהקדם ולא יאוחר מתום **שנה** מיום חקירתו הראשונה באזהרה של החשוד.
 - 2) חקירת עבירה מסוג **עוון** - החקירה תושלם בהקדם ולא יאוחר מתום **18 חודשים** מיום חקירתו הראשונה באזהרה של החשוד.
 - 3) חקירת עבירה מסוג **פשע** - החקירה תושלם בהקדם ולא יאוחר מתום **שנתיים** מיום חקירתו הראשונה באזהרה של החשוד. אם העונש בצד העבירה הוא עשרים שנות מאסר ומעלה או מיתה - לא יוגבל משך החקירה, וניתן להשלימה לכל המאוחר עד לתום תקופת ההתיישנות הקבועה בדין.
- ו. מדיניות זו אינה חלה על חקירות של חשדות לביצוע עבירות שנעשו אגב פעילות מבצעית וכחלק ממנה. משכי חקירות אלה יהיו בהתאם לקבוע בדוח הצוות לבחינה וליישום הדוח השני של הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 במאי 2010 (דוח צ'חנובר, מחודש אוגוסט 2015).

פרקי זמן שלא יבואו במניין משך החקירה

- ז. במניין התקופות האמורות בסעיף ה', לא ייכללו פרקי הזמן הבאים:

- 1) פרק הזמן בו נבצר ממצ"ח להשלים את החקירה בשל היותו של חשוד או עד מרכזי אחר מחוץ למדינת ישראל, או בשל כך שלא ניתן לאתרו באמצעים סבירים.
- 2) פרק הזמן בו נבצר ממצ"ח להשלים את החקירה בשל מצבו הבריאותי של החשוד או עד מרכזי אחר, באופן אשר אינו מאפשר את קידום החקירה.
- 3) פרק הזמן בו נעדר החשוד מן השירות הצבאי שלא ברשות לפי סעיפים 92 ו-94 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.
- 4) עת חירום בגינה נבצר ממצ"ח להשלים את חקירת החשוד. להלן רשימה בלתי ממצה של עתות חירום: מערכות צבאיות, אסונות טבע, משברים בריאותיים או כלכליים חמורים (שמשליכים על פעילות צה"ל) ועוד.
- 5) פרק הזמן בו חקירת מצ"ח לא ניתנת להשלמה רק בשל פעולת חקירה המבוצעת על-ידי גורם חיצוני למצ"ח, כמפורט בסעיף 3(3) לנוהל אח"מ 300.05.166 "הגבלת משך החקירה נגד חשוד". בכלל זאת, לא יבוא במניין משך החקירה פרק הזמן בו מבוצעים ניסיונות לחדור לחומרי מחשב, שמחזיקיהם נמנעו מלמסור קוד גישה לפתיחתם.
- 6) פרק הזמן בו מתנהלים הליכים משפטיים שנקט מאן דהוא, שיש בהם כדי לעכב את החקירה.
- 7) פרק הזמן שבין מתן הוראה לביצוע השלמת חקירה על-ידי התביעה הצבאית לבין העברת ממצאי השלמת החקירה לתביעה הצבאית, ובלבד שפרק זמן זה לא יעלה על שישה חודשים. יובהר, כי פרקי הזמן המפורטים בסעיפים קטנים (א)-(ו) לא יבואו בגדר פרק הזמן הקצוב לביצוע השלמת החקירה.
- 8) פרק הזמן שבין הגשת השגה על החלטת התביעה הצבאית לסגור את תיק החקירה ללא נקיטת צעדים משפטיים לבין קבלת החלטה בהשגה.
- ח. התקיימו נסיבות כמפורט בסעיף ז', יתעד אותן קצין החקירות הממונה על החקירה, לצד תיעוד מועד תחילתן ומועד סיומן.

הארכת משך החקירה

הארכה על-ידי רמ"ד פיקוח חקירות

- ט. חלפה התקופה האמורה בסעיף ה' ולא הושלמה החקירה, רשאי רמ"ד פיקוח חקירות במצ"ח להאריך את החקירה לתקופה נוספת אם מצא שיש הצדקה לכך ובלבד שלא תעלה על שישה חודשים, ושמדובר בעבירות עוון או פשע. יש לתעד החלטה זו.
- י. סבר רמ"ד פיקוח חקירות, כי לא ניתן לסיים את החקירה עד תום תקופת ההארכה שנקבע על ידו, ושיש הצדקה להארכה נוספת לצורך מיצוי החקירה, יעביר בקשה מנומקת להארכה שנייה של החקירה לר' עח"ם במצ"ח. העברת הבקשה תתועד בתיק החקירה.

הארכה על-ידי ראש ענף חקירות ומודיעין

- יא. ר' עח"ם במצ"ח רשאי להאריך את החקירה לתקופה נוספת שלא תעלה על שישה חודשים אם מצא שיש הצדקה לכך. יש לתעד החלטה זו בכתב.

יב. סבר ר' עח"ס, כי לא ניתן לסיים את החקירה עד תום תקופת ההארכה שנקבע על ידו, ושיש הצדקה להארכה נוספת לצורך מיצוי החקירה, יעביר בקשה מנומקת להארכה שלישית של החקירה למפקד מצ"ח. העברת הבקשה תתועד בתיק החקירה.

הארכה על-ידי מפקד מצ"ח

יג. מפקד מצ"ח רשאי להאריך את החקירה לתקופות נוספות, שלא יעלו על שישה חודשים בכל הזדמנות, עד למועד התיישנות העבירה, אם מצא שיש הצדקה לכך.

יד. בבחינת האפשרות להאריך את החקירה, רשאי מפקד מצ"ח להתחשב בסוג העבירה הנחקרת ונסיבות ביצועה, במורכבות החקירה, בהיקף פעולות החקירה שבוצעו וחומרי החקירה שנאספו, בפעולות החקירה הצפויות שנתרו לביצוע ומשכן, בתועלת הצפויה מפעולות החקירה הצפויות, בתוצרי פעולות החקירה שבוצעו במהלך תקופות ההארכה הקודמות, ועוד.

עקרונות נוספים

טו. חלפה התקופה להשלמת החקירה ולא אושרה הארכתה, רשאי מ' מצ"ח/ רע"ן עח"ס/ רמ"ד פיקוח חקירות (להלן: "בעל התפקיד המוסמך") לאשר רטרואקטיבית את הארכת החקירה, ובלבד שלא חלפה תקופת ההארכה אשר בסמכותו.

- טז. במסגרת בחינת אפשרות ההארכה האמורה, רשאי בעל התפקיד המוסמך להתחשב בגורמים לכך שהחקירה לא הוארכה מלכתחילה, ובמשך הזמן שחלף מהמועד שבו היה נדרש להשלים את החקירה.
- יז. חלפה תקופת ההארכה האמורה בסעיף טו וסבר בעל התפקיד המוסמך שיש הצדקה בהמשך החקירה לשם מיצוי - תועבר בקשה מנומקת להארכה נוספת למפקד מצ"ח. מפקד מצ"ח רשאי להאריך את החקירה לתקופות נוספות, כאמור בסעיף טו, אם מצא שקיימת הצדקה **ממשית** בנסיבות העניין להמשיך ולקדם את החקירה.
- יח. נחקר חשוד בפרשייה ביותר מעבירה אחת - תחל תקופת הזמן להשלמת חקירתו מיום חקירתו באזהרה בעבירה החמורה ביותר.
- יט. קביעת משכה של החקירה, תיעשה בהתאם לסעיפי העבירה בהם נחשד החשוד במהלך החקירה, ובעניין זה אין משמעות לשוני בין העבירות בהן נחשד במהלך החקירה לבין העבירות שיוחסו לו בכתב האישום בסופו של דבר, ככל שהוגש כזה.
- כ. בחקירות מצ"ח המתנהלות בשיתוף פעולה עם רשות חוקרת אחרת, יהיו תקופות הזמן המחייבות להשלמתה של החקירה המשותפת בהתאם לנוהל הקובע את פרק הזמן הארוך מבין נוהלי הרשויות החוקרות.
4. למעלה מן הצורך, נציין כי המדיניות קיבלה את אישורו של הפרקליט הצבאי הראשי.
5. בברכה,

מוסקוביץ	צופיה	סא"ל
ומבצעים	אסטרטגיה	רע"ן
ב/דובר צה"ל והממונה על חופש המידע בצה"ל		